

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/189/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8221201800
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8221201800.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členiek senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Ingrid Kalinákovej v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti: U. U., Q.. XX.XX.XXXX a W.J. U.Á., Q.. XX.XX.XXXX, obe v konaní zastúpení kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny U., bytom u matky, deti rodičov: otec J.. U., Q.. XX.XX.XXXX, U. Y. XX, U., zast. JUDr. Matúš Hrib, advokát so sídlom AK Na hradbách 5, Bardejov a matka U. U., Q.. XX.XX.XXXX, W. U. N. Q. XX, U., W.. Č.. R. U. R. X, Q., v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Bardejov č. k. 4P/105/12021-33 zo dňa 07.10.2021 takto

rozhodol:

Mení uznesenie tak, že nariaďuje neodkladné opatrenie v tomto znení:

I. Zveruje mal. deti U.: U. G. W., do osobnej starostlivosti otca, ktorý ich bude zastupovať a spravovať ich majetok.

II. Matka je povinná odovzdať mal. deti otcovi v lehote do 7 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia, v mieste bydliska otca.

III. Ak matka v súdom stanovenej lehote mal. deti otcovi neodovzdá, odvolací súd dáva podnet súdu prvej inštancie na začatie konania o výkone neodkladného opatrenia postupom podľa § 376, ods. 3 CMP.

IV. Matka je oprávnená stretávať sa s mal. deťmi každý párny týždeň kalendárneho roka v čase od piatka 16.00 hod. do nedele 18.00 hod. Matka si v čase začatia styku prevezme mal. deti od otca v mieste bydliska otca a po skončení styku ich matka odovzdá otcovi v mieste bydliska otca.

V. Matka je povinná prispievať na výživu mal. W. sumou 100,- Eur mesačne a aj mal. U. sumou 100,- Eur mesačne, vždy do 15-teho dňa v príslušnom kalendárnom mesiaci vopred, k rukám otca.

VI. Po dobu trvania tohto neodkladného opatrenia sa mení rozsudok Okresného súdu Bardejov č. k. 4P/109/2018-46 zo dňa 15.10.2018 vo výroku o zverení mal. detí do striedavej osobnej starostlivosti, vo výroku o odovzdaní a preberaní mal. detí a o vo výroku o neupravení výživného.

VII. Matka je povinná nahradiť otcovi trovy konania pred súdom prvej inštancie vo výške 226,77 Eur, na účet jeho právneho zástupcu, do 3 dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

VIII. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Otec sa domáhal nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým by súd zveril mal. deti do jeho osobnej starostlivosti, s tým, že matka je povinná ich odovzdať do jeho faktickej starostlivosti; navrhol upraviť styk matky s maloletými každý párný týždeň kalendárneho roka v čase od piatka 16.00 hod. do nedele 18.00 hod. a určiť výživné zo strany matky na výživu mal. W. aj mal. U., na každú z nich sumou 100,- eur mesačne. Neodkladné opatrenie má trvať do právoplatného skončenia vo veci samej, čím sa po dobu trvania neodkladného opatrenia mení rozsudok Okresného súdu Bardejov, sp. zn. 4P/109/2018 zo dňa 15.10.2018 vo výrokoch o úprave rodičovských práv a povinností. Zároveň požadoval náhradu trov konania.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Bardejov ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) rozhodol vo veci napadnutým uznesením tak, že cit.:

„Zamietá návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia.“

3. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil podľa ust. §§ 28 ods. 1, 2; 31 ods. 1; 35; 36 ods. 1, 4, 5 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“), §§ 324; 325 ods. 1, 2; 329 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

4. Súd zamietol návrh otca dôvodiac, že bez aktuálneho šetrenia pomerov maloletých detí v súčasnosti nie je možné bez akýchkoľvek pochybností konštatovať, že je v najlepšom záujme maloletých detí, aby boli v starostlivosti otca, keďže sú fakticky dlhodobo iba s matkou. Podľa súdu matka nepochybne zasahuje do práv otca na styk s deťmi určený rozsudkom sp.zn. 4P/109/2018, čo spíňa formálne dôvody zverenia detí, ale na druhej strane nie sú preukázané aj materiálne dôvody zverenia detí a to, že pre deti je práve takéto rozhodnutie tým najlepším riešením. Táto pochybnosť súdu je zvýraznená najmä tým, že otec podal na tunajšom súde návrh na výkon rozhodnutia, ktorému bola pridelená spisová značka 6Em/1/2021, ktorým žiadal vykonať právoplatný rozsudok sp.zn. 4P/109/2018, pričom podaním zo dňa 3.9.2021 uviedol, že na tom netrvá, navrhuje, aby súd o tom nerozhodoval. Ak sa teda otec mohol a môže domáhať rovno výkonu právoplatného súdneho rozhodnutia, ktoré by mu umožnilo styk s maloletými deťmi a tohto sa bez zmysluplného vysvetlenia vzdal, nie je súdu jasné, prečo podal ďalší návrh na vydanie exekučného titulu, navyše za situácie, že čím dlhšie sú deti iba s matkou bez kontaktu otca s nimi, tým viac sa prerušuje puto medzi deťmi a otcom a naopak, posilňujú sa väzby matky a oboch dcér, s ktorou sú vo výlučnom kontakte. Doba, ktorá presahuje jeden rok je podľa názoru súdu dostatočne dlhé obdobie, kedy je potrebné vo veci samej skúmať aj to, či je pre maloleté skutočne najlepšie riešenie rovno ich zveriť do starostlivosti otca a umožniť matke kontakt iba približne 48 hodín s nimi za dva týždne. Na to je potrebné jednak vykonať šetrenie maloletých detí, pribrať do konania vo veci samej buď znalca alebo odborníka na rodičovské vzťahy, prípadne využiť inštitút Cochemu, pretože autoritatívne rozhodnutie súdu nemusí byť v danej situácii tým najlepším riešením pre maloleté deti, keďže rozhodnutie nebude mať oporu vo faktickom vzťahu rodičov a detí, ktorý sa treba v prvom rade pokúsiť nanovo vybudovať, aby dopad negatívnej situácie v rodine nemal najhorší vplyv práve na deti. Nie je vylúčené, že toto by mohlo nastať núteným výkonom rozhodnutia, ktoré otec navrhuje, pričom stále má možnosti riešiť to aj inou formou, než návrhom na neodkladné opatrenia. Existuje tu riziko, že prílišný formalizmus by v tomto prípade deťom mohol viac uškodiť než pomôcť.

III. Obsah odvolania otca a vyjadrenia k odvolaniu

5. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec. Žiadal napadnuté uznesenie zmeniť a jeho návrhu v celom rozsahu vyhovieť. Otec v odvolaní vecne argumentoval tým, že súd prvej inštancie nekoná dostatočne v záujme mal. detí, keďže za rok sa nepodarilo dospieť k výkonu súdneho rozhodnutia a otec je tak nútený akceptovať protiprávny stav. Otec po rozhodnutí vo veci samej, ktorým bola potvrdená striedavá starostlivosť a neodkladné opatrenie nariadené odvolacím súdom zaniklo, obratom navrhol v začatom vykonávacom konaní pokračovať vo výkone pôvodného rozsudku o striedavej starostlivosti. Otec podal viacero trestných oznámení a ani tieto neboli riešené, takže matka zrejme nadobudla presvedčenie o nepostihnuteľnosti jej správania. Za žiadnych okolností preto nemožno obviňovať otca zo vzdania sa svojich práv či nesprávneho postupu. Za zásadný problém považuje otec to, že deti nechodia riadne rok do školy. Vyhovením návrhu otca by deti mohli obnoviť školskú dochádzku v U., kde sú riadne prihlásené do školy, keďže matka ich tvrdohlavo protiprávne drží

v Q.. Otec nemieni justifikovať to, že mu deti boli matkou ukradnuté a prešiel dlhší čas. Matka chodí do práce a deti často necháva počas pracovného dňa u susedov a známych.

6. Matka vo vyjadrení k odvolaniu žiadala napadnuté uznesenie potvrdiť. Uviedla, že otcovi vôbec nejde o blaho a záujem maloletých detí, ktoré sú po vyše ročnom pôsobení v Q. vo výlučnej starostlivosti matky. Otec si po nezmyselných útokoch na matku a ignorujúc potreby a city maloletých detí, pokazil svoje vzťahy s nimi natoľko, že maloleté deti ho už berú ako svojho nepriateľa. Matka sa všemožne snažila vychádzať v ústrety, komunikovala s odborom školstva v Q., maloleté deti navštevovali Š. Y. Y. G. U. asi 3 týždne, kde sa začlenili medzi spolužiakov. Otec im zakázal túto školu, volal aj ich všeobecnej lekáreke, aby im neposkytla zdravotnú starostlivosť, lebo si to neželá. Maloleté deti plačú, prosia ho, aby ich nechal na pokoji, otec neustále opakuje, že sa musia vrátiť. Maloleté deti pristupujú k svojim povinnostiam zodpovedne, pripravujú sa do školy, píšú testy, s učiteľmi komunikujú cez telefón, edupage, mail. Správanie otca je potrebné vnímať ako pomstu matke využívajúc k tomu maloleté deti a to bez ohľadu na ich potreby, záujem a vôľu, čo veľmi negatívne vplýva na ich psychický vývoj. Za celý rok ich iba raz navštívil, maloleté už odmietajú s otcom aj telefonovať, lebo sa ho boja. Matka nebráni otcovi v styku s maloletými deťmi a rovnako ich neštve proti otcovi. Matka zabezpečuje základné životné potreby pre maloleté deti bez akejkoľvek finančnej pomoci otca. Matka už v iných konaniach navrhovala, aby vo veci bol prijatý znalec, aby súdy nerozhodovali iba autoritatívne, no jej návrhy neboli vyslyšané, čo maloletým deťom veľmi uškodilo. S maloletými deťmi navštevuje psychologickú poradňu, ale otec svojou posadnutosťou sa snažil ovplyvňovať aj závery psychológa, ktoré sú v prospech matky a maloletých detí.

7. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Q. vypočul maloleté deti bez prítomnosti matky a s jej súhlasom, pričom maloletá W. uviedla, že začala chodiť do školy od septembra 2021 v Q.. Následne na to však sama uviedla, že do školy už chodiť nemôže, lebo otec zavolať do školy a p. riaditeľovi povedal, že nedovolí, aby so sestrou chodili do tejto školy. Z tohto dôvodu sa teraz obidve učia online z domu, tzn. dištančne /túto výučbu zabezpečuje M. U./ Mal. W. ďalej uviedla, že ju to veľmi nahnevalo, pretože ona si v tej škole už našla kamarátky, má aj veľmi dobrú p. učiteľku a chce tam chodiť riadne, teda prezenčne. Uviedla, že otec si praje, aby sa vrátili do U., ona aj jej sestra a aj s matkou, čo však odmietla, chce zostať bývať v Q., spolu s matkou a sestrou. Uviedla, že sa s otcom stretávať nechce, nechce ísť k nemu do U. ani na víkend, pretože sa bojí, že by ich nevrátil matke. S otcom momentálne mal. W. nie je v kontakte, ani telefonicky. Uviedla, že s matkou má dobrý vzťah, učí sa s ňou. Maloletá U. pri rozhovore prezentovala rovnaký postoj, uviedla, že striedavú starostlivosť odmieta, nechce byť u otca, ani sa presťahovať do U.. V Q. si zvykla, má tu aj kamarátky. K striedavej starostlivosti sa ďalej vyjadrila, že v období, keď žili v U., aj tak nefungovala, pretože v tom týždni, keď mali byť so sestrou u otca, starostlivosť o ne aj tak zabezpečovala matka - učila sa s nimi, chystala im šaty do školy, varila im a mal. W. aj tak spávala u matky. Uviedla, že s matkou má lepší vzťah ako s otcom, má ju rada, chce zostať žiť s ňou v Q.. U otca bola naposledy niekedy pred Vianocami, boli spolu u babky /vtedy ešte žila, nakoľko medzičasom zomrela na Covid-19/. S otcom je v občasnom telefonickom kontakte. Naposledy bol otec za nimi v Q. počas jarných prázdnin v marci 2021. K otcovi by chodila každý druhý víkend od piatka do nedele. Počas prázdnin aj dlhšie. Mal. U. verbalizovala, že ona mala kedysi s otcom dobrý vzťah, ale teraz ju nahneval kvôli škole, že neudelil súhlas.

8. Bez prítomnosti mal. detí bol vykonaný pohovor aj s matkou. K veci uviedla, že volala na odbor školstva, kde ozrejmila situáciu, v ktorej sa s mal. deťmi nachádza. Prihlásila obe svoje dcéry do O. M. Q. A. I. T. Q., po dvoch týždňoch ju však telefonicky kontaktoval riaditeľ uvedenej M.Š., ktorý ju informoval o tom, že do školy telefonoval otec mal. detí a vyjadril nesúhlas s tým, aby mal. deti navštevovali túto školu. Z tohto dôvodu mal. deti nemohli ďalej pokračovať v štúdiu na M. A.. Aktuálne je im podľa slov matky zabezpečené dištančné vzdelávanie, ktoré zabezpečuje M. T. U.. Matka bola následne zo strany ÚPSVaR Q. upozornená na dôsledky zanedbávania povinnej školskej dochádzky mal. detí. Taktiež jej bolo poskytnuté odborné sociálne poradenstvo, zamerané najmä na nutnosť plnenia rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp.zn. 1P/71/2019. Matka uviedla, že obe jej dcéry odmietajú žiť striedavo, teda týždeň v starostlivosti matky a týždeň v starostlivosti otca, pretože sa boja, že by ich otec nevrátil matke. Ďalej uviedla, že s mal. deťmi je otec v kontakte len telefonicky a počas telefonátu obom dievčatám rozpráva, že ich matke vezme. Z tohto dôvodu matka s mal. deťmi navštevuje aj psychologičku p. U. v Q.. Záverom matka uviedla, že má v pláne podať si návrh na zmenu zverenia. Matka spolu s deťmi obýva 2-izbový nájomný byt, mesačné výdavky s užívaním bytu sú vo výške 550,- eur/mesačne, do budúcnosti zvažuje kúpiť v Q. byt do svojho osobného vlastníctva. Matka pracuje ako SZČO vo firme T. Y..N..K., kde pracuje flexibilne na pozícii obchodná zástupkyňa. Jej mesačný

príjem je vo výške 1.200 až 1.500,- eur. S mal. deťmi má výdavky bežného charakteru, čo sa týka stravy, oblečenia a hygieny. S mal. deťmi navštevuje ambulanciu alergológa, výdavky spojené s liečbou alergie predstavujú sumu 60,- eur/mesačne za 3 mesiace na každé dieťa. V čase, keď je matka v práci, starostlivosť o mal. deti zabezpečuje jej suseda - p. T. Š.Á.. Mal. deti túto pani poznajú a sú na ňu zvyknuté, čo ÚPSVaR u nich overil.

9. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny U. vo svojej správe zo dňa 08.11.2021 uviedol, že s otcom mal detí bol vykonaný pohovor, otec uviedol, že s matkou mal. detí majú nedostatočnú až minimálnu komunikáciu, deti s ním komunikujú veľmi málo a to telefonicky a prostredníctvom sms správ. Striedavá osobná starostlivosť sa nevykonáva tak, ako to bolo súdom stanovené, maloleté deti otca odmietajú a nechcú s ním ísť do U.. Opakovane ho žiadajú, aby im dal súhlas k návšteve Š. T. Q.. Riaditeľka M., ktorú navštevujú mal. deti kontaktovala ÚPSVaR U. s tým, že matka opakovane žiadala o možnosť dištančného vzdelávania detí a škola jej to umožnila formou zasielania úloh. Doposiaľ na oddelení, mal. deti nie sú vedené pre zanedbávanie povinnej školskej dochádzky. Otec na matku deti podával návrh na trestné stíhanie. Matka deti údajne proti nemu navádza, deti ho odmietajú a nechcú ho ani vidieť. Pomery na strane otca sa nezmenili.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

10. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj ako „CMP“) v spojení s ust. § 34 CSP) preskúmal napadnuté uznesenie podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a zistil, že odvolanie otca je v časti dôvodné.

11. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, s prihliadnutím na skutočnosti osvedčené obsahom spisu, odôvodnenie preskúmaného uznesenia i argumenty otca predstreté v odvolacom konaní a vyjadrenia matky a procesného opatrovníka ÚPSVaR U. v súčinnosti s ÚPSVaR Q., bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, pokiaľ nemal za dôvodné vyhovieť návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia v celom rozsahu.

12. Odvolací súd zameril svoju pozornosť na možnosť ohrozenia, resp. porušenia najlepšieho záujmu mal. detí v prípade ponechania aktuálne nastoleného právneho a faktického stavu v rodine.

13. Výkon rodičovských práv a povinností k mal. deťom bol naposledy upravený rozsudkom Okresného súdu Bardejov sp. zn 4P/109/2018 zo dňa 15.10.2018. Na jeho základe boli mal. deti po rozvoze manželstva zverené do striedavej osobnej starostlivosti, ktorá sa mala realizovať v týždenných intervaloch.

14. Matka namietala, že táto forma osobnej starostlivosti od počiatku nefungovala, preto sa domáhala zverenia mal. detí do jej osobnej starostlivosti, uloženia povinnosti otcovi prispievať na výživu mal. detí a úpravy styku otca s mal. deťmi podľa dohody rodičov. Okresný súd Bardejov ako súd prvej inštancie rozsudkom č.k. 1P/71/2019-75 zo dňa 18.05.2020 návrh matky zamietol s argumentáciou, že doterajšia úprava rodičovských práv a povinností je v záujme mal. detí. Dôvody na zmenu osobnej starostlivosti súd nezistil. Odvolací súd rozsudkom č.k. 24CoP/132/2020-338 zo dňa 27. mája 2021 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bardejov č. k. 1P/71/2019-75 zo dňa 18.05.2020 vychádzajúc z naposledy existujúceho zákonného stavu pred premiestnením mal. detí do Q., odvolací súd v konaní nezistil dôvod pre odklon od úpravy výkonu rodičovských práv a povinností podľa rozsudku Okresného súdu Bardejov sp. zn. 4P/109/2018 zo dňa 15.10.2018.

15. V priebehu odvolacieho konania vo veci 1P/71/2019 matka podala dva návrhy na nariadenie neodkladného opatrenia. Tým prvým sa domáhala zverenia mal. detí do jej výlučnej osobnej starostlivosti s tým, že bude oprávnená a povinná sa o mal. deti starať, zastupovať ich a spravovať ich majetok. Odvolací súd uznesením sp. zn. 24CoPno/4/2020 zo dňa 22.10.2020 návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol s odôvodnením, že jej návrh sa dostal do stretu so záujmom mal. detí na trávenie ich času s obidvomi rodičmi, narúšal stabilitu ich výchovného prostredia a potenciálne ich vystavil stresovým situáciám s negatívnym dopadom na duševné zdravie. Matka neosvedčila súdu, aby aj napriek týmto pochybnostiam súdu chránila najlepší záujem mal. detí, ani iným spôsobom neosvedčila jeho ohrozenie, resp. porušenie za situácie súčasnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností.

Odvolací súd naopak sledoval zámer matky dosiahnuť neodkladným opatrením súdne schválenie svojho jednostranného rozhodnutia zmeniť miesto bydliska mal. detí, bez vedomia a súhlasu otca. Odvolací súd apeloval na matku, aby podľa možností kooperovala s otcom, prípadne riešila vzniknutú situáciu nedosiahnutia rodičovskej dohody ohľadne bydliska detí súdnou cestou. Jednostrannú uzurpáciu výkonu rodičovských práv a povinností odvolací súd považoval za neprípustnú, rešpektujúc pritom zásadne rovnocenné postavenie rodičov.

16. V poradí druhým návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia sa matka domáhala nahradenia súhlasu otca so zápisom mal. detí do R. Y. Š. Y. H. X.É., R. X, XXX XX Q.. Odvolací súd uznesením sp. zn. 24CoP/7/2020 zo dňa 03.12.2020 návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol s odôvodnením, že naposledy mali mal. deti určené bydlisko v U. na základe dohody rodičov. Určenie školskej dochádzky v meste Q., tak vzdialené od miesta ich zákonného bydliska, nie je v najlepšom záujme mal. detí, ktorý odvolací súd chráni a stavia na piedestál pri rozhodovaní vo veciach týkajúcich sa mal. dieťaťa. Vykonaným šetrením bolo zároveň zistené, že mal. deti sú riadne vedené v evidencii žiakov M. Š. B. XX T. U., v súčasnosti je ich absencia v dochádzke neospravedlnená. Odvolací súd sa oboznámil aj s matkinou argumentáciou vlastného konania, z tej je však zrejmé, že sledovala len vlastné záujmy lepšie platenej práce, bez ďalších vážnych dôvodov, opierajúcich sa o bezpečie a blaho mal. detí. Odvolací súd zvýraznil možnú trestnoprávnu rovinu konania matky podľa § 211 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, keďže nezákonným premiestnením mal. detí týmto fakticky bráni riadne absolvovať školskú dochádzku, čím môže naplniť skutkovú podstatu trestného činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže.

17. Následne odvolací súd uznesením č.k. 24CoPno/6/2020-203 zo dňa 15. decembra 2020 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil matke povinnosť odovzdať mal. deti do faktickej starostlivosti otca, upravil stretávanie matky s mal. deťmi každý párny týždeň kalendárneho roka v čase od piatka 16.00 hod. do nedele 18.00 hod., s tým, že si matka prevezme mal. deti od otca v mieste bydliska otca a po skončení styku ich matka odovzdá otcovi v mieste bydliska otca a určil matke povinnosť prispievať na výživu mal. W. aj mal. U., na každú z nich sumou vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa § 2 písm. c) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene. Odvolací súd pristúpil k dočasnej zmene rozhodnutia o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom, keďže matka svojim konaním narušila stabilitu výchovného prostredia mal. detí, fakticky ich obmedzila v kontakte s otcom, zmenila im zariadenie školskej dochádzky, všetko bez vedomia a súhlasu otca, ktorý jej zrejme k tomuto konaniu nedal ospravedlniteľný dôvod, napr. fyzické násilie voči matke. Zmena bydliska matky aj mal. detí bola podmienená zmenou pracovnej činnosti matky, za účelom zlepšenia svojich príjmových pomerov, ktoré s výkonom rodičovských práv a povinností súvisia len okrajovo. Odvolací súd v skorších uzneseniach o zamietnutí návrhov matky na nariadenie neodkladného opatrenia vyzýval matku, aby nastolený protiprávny stav riešila kooperáciou s otcom, resp. podala návrh na súd podľa § 35 Zákona o rodine. Mal. deti v Q. nenavštevujú zariadenie školskej dochádzky, preto odvolací súd na matku apeloval, aby zabezpečila dochádzku mal. detí na M. Š., B. XX T. U.. Nebolo osvedčené, aby matka splnila adresované výzvy odvolacieho súdu, preto súd matke uložil odovzdať mal. deti do faktickej osobnej starostlivosti otca, ktorý má bydlisko v U. a najskôr zabezpečí dochádzku mal. detí do školy. Súčasne, týmto postupom dôjde na strane mal. detí k navráteniu do naposledy existujúceho právneho stavu určenia bydliska mal. detí. Keďže rozhodnutie matky boli založené na svojvôli, odvolací súd ju zaťažil znášaním všetkých potrebných výdavkov spojených s výkonom jej práva styku s mal. deťmi. Dobu trvania neodkladného opatrenia limitoval odvolací súd do času právoplatného skončenia vo veci samej, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 1P/71/2019.

18. Pri prieskume vecnej správnosti napadnutého uznesenia odvolací súd skúma najlepší záujem mal. dieťaťa na nariadenom neodkladnom opatrení, podporne pritom zohľadňuje objektívne kritéria, demonštratívne vymedzené v čl. 5 Zákona o rodine.

19. Podľa čl. 5 Zákona o rodine záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,

- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

20. Odvolací súd preskúmal napadnuté uznesenie v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 65 a § 66 Civilného mimosporového poriadku. Konštatuje, že sa nestotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia v súlade s návrhom otca v tom zmysle, že niet dôvodu na okamžitý zásah súdu, nakoľko nebola osvedčená naliehavosť potreby bezodkladnej úpravy pomerov účastníkov vyžadujúca si okamžitý zásah súdu. Podľa súdu má otec stále možnosti na iné riešenie existujúcej situácie, než formou neodkladného opatrenia.

21. Je nepochybné, že matka svojvoľne rozhoduje o podstatných otázkach maloletých detí, bez súhlasu otca, ktorý má rovnaké práva a povinnosti voči maloletým deťom, keďže tieto nie sú ničím obmedzené. Matka bez súhlasu otca premiestnila maloleté z miesta ich obvyklého pobytu, z U. do Q.. Urobila tak napriek tomu, že zo strany odvolacieho súdu bola opakovane upozorňovaná na protiprávnosť takého postupu.

22. Odvolací súd už vo svojom rozhodnutí č.k. 24CoP/164/2021-64 zo dňa 07.10.2021 konštatoval, že cit.: „rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia, pričom pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa. O bežných veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, ktorými je potrebné rozumieť záležitosti, ktoré vznikajú pri uspokojovaní každodenných potrieb dieťaťa, sú oprávnení rozhodovať obaja rodičia samostatne. Na druhej strane podstatné otázky týkajúce sa záležitostí dieťaťa musia byť vždy schválené oboma rodičmi. Podstatnou vecou je potrebné rozumieť nielen to, čo objektívne v právnom živote dieťaťa sa javí podstatné (napríklad zastúpenie), ale aj to, čo je podstatné jednak pre rodiča a najmä pre dieťa. Ustanovenie § 35 Zákona o rodine obsahuje len demonštratívny výpočet podstatných záležitostí maloletého dieťaťa, preto súd môže ako podstatnú vec posúdiť aj inú otázku, ako uvedenú v citovanom zákonom ustanovení. Pre posúdenie, či ide o vec bežnú alebo podstatnú, týkajúcu sa maloletého dieťaťa, je potrebné vyhodnotiť, či nezhoda rodičov v konkrétnej veci môže alebo nemôže zásadným spôsobom ohroziť skutočný záujem maloletého dieťaťa.“

23. Otec svoj návrh odôvodnil tým, že matka naďalej porušuje rozhodnutie súdu o stretávaní sa otca s maloletými. Nariadená striedavá starostlivosť sa nerealizuje. Maloleté nechodia do školy v U., kde sú prihlásené. U detí preukázateľne dochádza k odcudzeniu sa s otcom. Matka nerešpektuje zákon a ani súdne rozhodnutia.

24. Matka síce vo vyjadrení k návrhu otca a k jeho odvolaniu argumentovala tým, že deti realizujú výučbu tzv. dištančnou formou, ktorú zabezpečuje M. Š. T. U., avšak uvedené samo osebe nemá relevanciu vo vzťahu ku skutočnosti, že otec je prakticky vylúčený z osobnej starostlivosti o maloleté deti, ktorá mu bola určená rozsudkom Okresného súdu Bardejov sp. zn 4P/109/2018 zo dňa 15.10.2018. Na základe uvedeného rozsudku boli mal. deti po rozvoje manželstva zverené do striedavej osobnej starostlivosti, ktorá sa mala realizovať v týždenných intervaloch. Striedavá osobná starostlivosť sa v súčasnosti nerealizuje. Matka nemôže s úspechom namietat, že otec deti nenavštevuje a že týmto spôsobom nejaví o ne záujem. Matka sa svojvoľne rozhodla premiestniť bydlisko detí do vzdialeného miesta (cca 330 km) a nemôže teda očakávať, že otec bude z dôvodu tejto jej svojvôle znášať všetky výdaje spojené s návštevou maloletých detí. Zo samotného pojmu striedavá osobná starostlivosť vyplýva, že telefonický kontakt môže byť len doplnkom, nie však výlučným prostriedkom na strane otca, ktorým by malo byť uspokojené jeho rodičovské právo, keďže toto nebolo obmedzené.

25. Je nepochybné, že matka nerešpektuje právo otca na podieľaní sa na výchove maloletých a otcovi bráni realizovať svoju rodičovskú rolu. Koná tak zjavne v rozpore so záujmom maloletých U. a W.. Je

potrebné vzťah detí a otca reparaovať a poskytnúť otcovi a maloletým priestor na upevnenie vzťahu, ktorý je narušený.

26. Právoplatným skončením konania vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp.zn. 1P/71/2019 došlo k zániku účinnosti neodkladného opatrenia č.k. 24CoPno/6/2020-203 nariadeného odvolacím súdom, ktorým bola matke uložená povinnosť odovzdať deti do faktickej starostlivosti otca. Napriek tomu, že uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 15. decembra 2020, matka až do 27. mája 2021 súdom uloženú povinnosť nespĺnila. Situácia sa nezmenila ani ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu, ako to vyplýva zo správy kolízneho opatrovníka. Hoci neodkladné opatrenie stratilo účinnosť právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej, dôvody pre jeho nariadenie pretrvávajú aj naďalej. Preto odvolací súd na rozdiel od názoru súdu prvej inštancie dospel k jednoznačnému záveru, že v danom prípade bola osvedčená potreba bezodkladnej úpravy pomerov maloletých detí. Matka naďalej flagrantne porušuje súdne rozhodnutie, úplne vylučuje otca z výkonu rodičovských práv a povinností, pričom sa spolieha, že plynutím času dôjde k tomu, že deti si na nové prostredie zvyknú, nebudú chcieť sa vrátiť do ich pôvodného prostredia. Navyše odvolaciemu súdu sa z reakcií detí javí, že tieto sú negatívne proti otcovi ovplyvnené matkou, majú iracionálne obavy z toho, že ich otec matke nevráti a pod..

27. Záujmom dieťaťa nepochybne je, aby bolo v starostlivosti toho z rodičov, ktorý uznáva úlohu a dôležitosť druhého rodiča v živote dieťaťa a je presvedčený, že aj ten druhý je dobrým rodičom. Akékoľvek prisvojovanie si práva na rozhodovanie o tom, čo je alebo nie je najlepším záujmom spoločného dieťaťa len jedným z rodičov, je dôvodom jednak na využitie procesných prostriedkov na zmenu tohto nesprávneho postoja (napr. výchovné opatrenie podľa § 37) jednak na zmenu rozhodnutia o zverení a to aj bez návrhu. Pokiaľ preferenčný rodič svoj negatívny postoj nezmení, ani v dôsledku vykonaných opatrení súdu, potom je nevyhnutnosťou zmena nesprávneho výchovného prostredia, keďže v tomto prípade je jeho stabilita negatívom. Dáva záruku toho, že dieťa bude vychovávané v ovzduší nepriateľskom druhému rodičovi, bude manipulované, citovo vydierané, programované, alebo korumpované. Žiadna z týchto výchovných metód nemôže napomôcť dosiahnuť cieľ výchovy tak, ako to formuluje Dohovor o právach dieťaťa.

28. V prípadoch bránenia styku rodiča s dieťaťom je povinnosťou súdu, aby najprv skúmal podrobným spôsobom motívy odporu rodiča, ktorý vychováva dieťa, k styku dieťaťa s druhým rodičom. Ak je konanie rodiča, ktorý vychováva dieťa, v rozpore so záujmom dieťaťa (a tak je tomu aj vtedy, ak je uvedený odpor len prejavom svojvôle a prehliadania významu čiastočnej spoluúčasti druhého rodiča), uváži súd vždy, či nie sú splnené podmienky pre prípadnú zmenu výchovného prostredia maloletého dieťaťa. V tejto súvislosti nie je bez významu, že bezdôvodné bránenie maloletému dieťaťu v styku s rodičom, ktorému nebolo zverené do výchovy, je pokladané právom za výrazný nedostatok vo výchove maloletého dieťaťa, ohrozujúci vývoj osobnosti dieťaťa menovite v citovej a charakterovej oblasti. (rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR zo dňa 30.05.1967, sp. zn. 5 Cz 57/1967, R 96/1967)

29. Odvolací súd konštatuje matkou opakované, bezdôvodné a zámerné bránenie otcovi realizácii súdom nariadenej striedavej osobnej starostlivosti. Matka svojim správaním vážne ohrozuje zdravý fyzický, duševný a sociálny vývin dcér, ak cielene narúša ich vzťah k najbližšej osobe v živote dieťaťa, ktorou je jeho vlastný rodič. Vytýkané bránenie v realizácii osobnej starostlivosti považuje odvolací súd za zásadnú zmenu pomerov, ktorá odôvodňuje zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti rodičov o maloleté deti. Obaja rodičia majú kompetencie na výchovu mal. detí. V súčasnosti je prirodzené, že dievčatá inklinujú k matke, ktorá ich má svojvoľne a v rozpore so súdnym rozhodnutím v osobnej starostlivosti a stretávanie s otcom odmietajú. Matka svoj postoj ani v dôsledku vykonaných opatrení súdu nezmenila, je preto nevyhnutnosťou zmena nesprávneho výchovného prostredia, keďže v tomto prípade je jeho stabilita negatívom. Súd rešpektuje názor maloletých detí, tento však koriguje výchovným prostredím charakteristickým cielenou manipuláciou zo strany matky. Ak odvolací súd sleduje obnovu vzťahov maloletých detí s otcom, je v súčasnosti potrebné ich vyňatie z osobnej starostlivosti matky, keďže jej výchova z vyššie uvedených dôvodov vykazuje vážne nedostatky. Odvolací súd pristupuje k tomuto kroku ako ku krajnému prostriedku ochrany najlepšieho záujmu mal. detí, po tom, čo učené opatrenia súdu, sledujúce udržanie vzťahu mal. detí s otcom a z dôvodu správania sa matky, zlyhali.

30. Odvolací súd si je vedomý vážnosti prijatého rozhodnutia, psychickú záťaž, ktorú maloleté deti v dôsledku jeho vykonania môžu zažiť, táto však má byť kompenzovaná rozvojom ich vzťahov s otcom, ktorého v ich živote nemožno opomíňať ani znevýhodňovať v porovnaní s matkou. Otec má svoje

rodičovské práva, čo matka nemôže opomínať a nesmie svojim správaním otca fakticky vylučovať zo života svojich dcér. Zákon matke nepriznáva právo uzurpovať si rozhodovanie o základných veciach týkajúcich sa maloletých detí, je spoločensky neprijateľné a v príkrom rozpore so záujmom dieťaťa negativizovať druhého rodiča v očiach maloletého dieťaťa.

31. Odvolací súd zároveň vyhovel návrhu otca na určenie rozsahu styku matky s deťmi tak, ako to navrhoval otec. Odvolací súd má zato, že navrhovaný rozsah styku je v záujme maloletých detí a zároveň vzhľadom na svojvoľné konanie matky, ktorá deti bez súhlasu otca premiestnila mimo ich miesta obvyklého pobytu, je matka povinná znášať preberanie a odovzdávanie detí v mieste bydliska otca.

32. Čo do návrhu na určenie výživného, otcom navrhovaná výška podľa odvolacieho súdu je postačujúca a vzhľadom na výšku príjmu, ktorá bola matkou deklarovaná pred kolíznym opatrovníkom (1.200,- až 1.500,- eur) aj spôsobilá uspokojiť potreby maloletých v nevyhnutnej miere vyžadovanej pri nariadení neodkladného opatrenia.

33. Limitácia trvania neodkladného opatrenia podľa návrhu otca nie je možná, nakoľko žiadne konanie v súčasnosti neprebíha. Konanie vedené na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 4P/109/2018 bolo právoplatne skončené. Odvolací súd dal súdu prvej inštancie podnet na začatie konania o výkon rozhodnutia v prípade, ak matka dobrovoľne nesplní povinnosť odovzdať deti otcovi v súdom stanovenej lehote.

34. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie postupom podľa ust. § 388 CSP v časti zmenil.

35. Podľa § 52 CMP, žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 55 CMP, súd môže náhradu trov konania priznať aj vtedy, ak je to s ohľadom na okolnosti prípadu spravodlivé. Otec s v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uplatnil nárok na náhradu trov konania. V konaniach podľa CMP sa súd celkom výnimočne môže odchyliť od zásady podľa ktorej žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. V danom prípade mal odvolací súd za spravodlivé, aby matke bola uložená povinnosť nahradiť otcovi trovy konania, keďže opakovane nerešpektuje rozhodnutia súdov vo veci starostlivosti o mal. deti a otcovi tak neostáva žiadna iná možnosť, len sa opakovane obracať na súd, v súvislosti s čím mu vznikajú výdavky. Trovy konania pozostávajú z rov právneho zastúpenia podľa § 11, ods. 1 vyhl.č. 655/2004 Z.z. za dva úkony právnej služby (prevzatie vecí, návrh) po 83,62 Eur, 2 x režijný paušál 94,49 Eur a DPH , spolu vo výške 226,77 Eur. Vzhľadom na to, že otec si v odvolaní trovy odvolacieho konania neuplatnil, odvolací súd vo vzťahu k náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa ust. § 52 CMP v spojení s § 396 CSP tak, že žiadnemu z účastníkov konania nepriznal ich náhradu.

36. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).